

הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכיר
למליץ

הארי ההי פנינים נפלאים מתורתו של המהר"א"ל צינץ

הגאון הפי אריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק
גיליון שפ"ג, פרשת שופטים תשפ"ו

מכון להוצאה חרשה ומפוארת
של ספרי מהר"א"ל צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

דין 'אמת לאמיתו'

ושפטו את העם משפט צדק (טז, יח).

אמרו בגמרא (שבת, יא) כל הדין דין אמת לאמיתו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

ויש להבין את הלשון 'אמת לאמיתו', ויש שביארו שכן יש דין שהוא שקר ויש דין שהוא אמת. והיינו באופן שבאו שניים אל הדיין כאשר האחד תובע מחבירו והנתבע מכחש ואף נשבע כדבריו, ולפי דין תורה פוסק הדיין שהנתבע פטור. והרי נחשב דינו דין אמת כיוון שדן כדין תורה, אך אמנם לפי האמת הרי שהנתבע כן חייב לתובע ושבועתו הייתה שבועת שקר, ולפיכך אין כאן דין 'אמת לאמיתו'.

ורק במקרה אחד הדין הוא אמת גמורה, כאשר שני הצדדים אומרים דבר אחד ואין האחד מהם שקרן. והוא שאמר הפסוק (תהלים יט, י) משפטי ה' אמת צדקו יחדו, אימתי משפטי ה' הם אמת גמורה, כאשר צדקו יחדיו, כששני בעלי הדינים צדיקים ובאים אל הדיין רק כדי לשאול מה עליהם לעשות, ואין אחד מהם שקרן.

(מלא העמוד)

הדיין צריך גאון בשיעור שמינית שבשמינית

ושפטו את העם משפט צדק (טז, יח).

רבינו הגאון מהר"א"ל צינץ כתב (בהקדמתו לספר מגן האלף) ששמונה פעמים שמונה הם ס"ד, בגימטריא דיין. והרמז שבעת שבאים הדיינים לפסוק

דין, נצרך הדיין לקצת גאווה ושיעמוד על דעתו להתיר עגונה וכדומה. ואם לעולם יאחזו בכל החומרות הוא סיבה להשחית ולחבל ולעגן בנות ישראל שלא כדת, ולכן צריך שיקול הדעת לשקול בשקל הקודש במה שראוי לעמוד עליו ולקבוע בו מסמרות, שיהיה דין כראוי על ידי שמינית שבשמינית.

והוסיף לבאר שלכן נקטו חז"ל 'והגס לבו בהוראה', דהיינו שאם מתגאה מעט יותר משמינית שבשמינית שהוא ס"ד (כגון שגאווהו היא בשיעור אחד חלקי ט"א), נכנס בגדר 'גס' לבו בהוראה.

(מגן האלף - בהקדמה)

השוואת דיין שאינו הגון לעץ אשרה

לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך אשר תעשה לך (טז, כא).

אמרו חז"ל (סנהדרין ז, ב) כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נטע אשרה. ומדוע דימו את הדיין שאינו הגון לאשרה דווקא, לפי ששונה אשרה משאר עבודת כוכבים. כל פסל ניכר עליו שהוא דמות גילולי עבודה זרה, אבל אשרה הייתה אילן ככל האילנות אלא שייחודה העכו"ם לעבודה זרה. אם כן כלפי חוץ לא ניכרת טומאתה של האשרה, ורק במהותה הרי היא עבודת אלילים.

כך הוא הדיין שאינו הגון, כלפי חוץ נראה הוא ככל הדיינים אך בפנימיותו פגום ופסול הוא. ועל כן המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נטע אשרה.

(מלא העמוד)

פניני דרוש

משל בן המלך והשונא - מתי מפסיק היצר הרע להילחם בנו?

כאשר ראה זאת אותו שונא החל חושש כי כל עמלו ירד לטמיון. ואדרבה, הרי כאשר ישמע המלך כי בנו התגבר על כל ייסוריו והשתדל לשמור את מצוותיו למרות הכל ודאי יכפיל את שכרו, ונמצא שהוא השונא רק גרם טובה לבן המלך.

לאחר שהרהר בדעתו שאכן כך הם פני הדברים, החליט שונאו של בן המלך כי כדאי לו להפסיק להכאיב ולצער אותו, ולהיפך הוא השתדל בכל כוחו להשיבו לאיתנו ולסייעו לקיים את מצוות אביו. עד שהגיעו הדברים לידי כך שהוא עצמו עמד על גבו של בן המלך לזרוזו על קיום מצוות אביו. וכמובן שלא היה זה מאהבתו את בן המלך אלא רק כדי למעט את שכרו. והנמשל מובן, שהרי אנחנו בנינו לה' אלקינו ששלח אותנו לעולם הזה וציווה עלינו לקיים את מצוותיו, אך היצר הרע משתדל בכל כוחו להדיחנו מעבודת ה' כדי שלא נזכה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

והיות שהדרך העיקרית לקיים את מצוות ה' ולהינצל מן היצר הרע היא לימוד התורה, לכן היצר מתגבר ומשתדל להפריע ולפתותנו לעזוב חלילה את התורה. וכאשר ישנו אדם שהוגה בתורה יומם ולילה, הרי הוא כקוף בעיני היצר הרע המשתדל בכל דרך אפשרית להפריע ולקלקל את עבודתו. אך אם אותו אדם מתגבר ומשתדל בכל כוחו להמשיך וללמוד את התורה הקדושה, הרי שאז אומר היצר הרע לעצמו: "למה לי כל הטרחה הזו? הלא בגלל שהוא מתגבר על כל המפריעים והמכשלות שאני מציב בפניו הוא יזכה לשכר רב יותר. אדרבא, אסיר מעליו כל מפריע וכך לא יתרבה שכרו".

והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמור את כל דברי התורה הזאת ואת החקים האלה לעשותם (יז, יט).

ידוע כי ככל שהיצר הרע מתגבר יותר להכשיל את האדם בעבירה, וגורם לו טרחה גדולה יותר בקיום המצוות, כך מתרבה שכרו של אותו אדם. וכאשר רואה היצר הרע שאותו אדם אינו נכנע לו, ואדרבה מתגבר על כל מכשול, הרי הוא פוסק מלהרע לו ומלמונעו מקיום המצוות, כדי שלא להגדיל את שכרו של האדם בעקבות התגברותו על ריבוי המכשולים.

ויבאר הדבר על פי משל. מלך גדול ורם שלח את בנו אהובו לארץ רחוקה כדי ללמוד נימוסי מלוכה ודרך ארץ. ובכל יום ויום היה המלך שולח אל בנו איגרות המדריכות אותו בדרך הישר והטוב.

ובאותה ארץ היה אחד מעבדי המלך איש רע מעללים, ששנא עמוקות את בן המלך וארב לו להכשילו ולהסיטו מדרך הישר. בתחילה הראה לבן המלך פנים שוחקות, וכך ניסה להפילו ברשתו ולפתותו לבל יקיים את מצוות אביו. אך בן המלך לא התפתה ועמד איתן כצור חלמיש להמשיך ולשמור את מצוות המלך.

כראות אותו רע מעללים כי בן המלך אינו שומע בקולו, החליט לגרום לו סבל וייסורים כדי שמתוך הכאבים יפסיק לשמור את מצוות המלך. אך בן המלך שהיה מסור לאביו לא ויתר, ובכל כוחו התאמץ לשמור את מצוות המלך למרות ייסוריו ומכאוביו.

חדש!

ניתן לשמוע בכל שבוע דבר תורה מרבנו מהר"א"ל צינץ על פרשת השבוע,

מפי המשפיע הרב הגאון רבי ברוך שוורץ שליט"א
מרבני המכון ומו"ץ באוצר הפוסקים
08-8648989 שלוחה 5

פניני המהרא"ל על פרקי אבות

- פרק א' -

ותוקירה ועל ידי כך תתעשר, אך עושר זה אינו נצחי ואינו קיים לעד.

מצוות ומעשים טובים של חברו לא יועילו לעתיד לבוא רק מה שעשה בעצמו

אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני (אבות פרק א, משנה יד). כשיבוא האדם להישפט לפני בורא כל, לא יועילו לו כל מצוות ומעשים טובים שעשה חברו. ורק המצוות שעשה הוא בעצמו הן שילבישוהו מחלצות כשיעמוד לפני בורא עולם.

אך כל זה אמור לגבי העולם הבא, ששם אין אדם נוגע במוכן לחברו ואין אדם נפסד מחלקו בגלל מעשי חברו.

לא כך הם הדברים בעולם הזה, שכאן העולם נידון אחר הרוב. אם רובם זכאים העולם נידון לזכות, ואם הם חלילה חייבים הוא נידון לחובה. ואף הצדיק שראוי לרוב טובה וראוי לגאולה, נשאר בגלות בגלל הרשעים מחריבי העולם. וזהו שכתוב "וכשאני לעצמי מה אני".

דרכו של הצדיק לומר מעט ולעשות הרבה

אמר מעט ועשה הרבה (אבות פרק א, משנה טו).

כך פירש הרע"ב שמצינו באברהם אבינו שאמר תחילה "ואקחה פת לחם", אך בפועל רץ אל הבקר ונתן למלאכים לשונות של בקר. וכך היא דרכו של צדיקים לומר מעט ולעשות הרבה.

כך יש לפרש את הפסוק "מֵאֲשֶׁר שָׁמְנָה לֶחְמוֹ וְהָיָה מֵעֲדֵי מֶלֶךְ" (בראשית מט, כ). שתחילה מזמין את האורח כדי לתת לו רק פת לחם, אך כשעורך לפניו את הסעודה הוא מגיש לו מעדני מלך.

והטעם שהצדיק נוהג כך הוא כדי שלא להשתבח ולהתגאות בהכנסת האורחים שלו, ולכן אומר תחילה שיתן רק פת לחם.

החילוק בין העושר הבא מצדקה לעושר הבא מכיבוד נוות ביתו

יהי ביתך פתוח לרוחה ויהיו עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה (אבות פרק א משנה ה).

המפרשים ביארו את סמיכות העניינים זה לזה, על פי המבואר בגמרא (בבא מציעא פז, א) כי אשה עינה צרה באורחים. ולכן סמך התנא ואמר ויהיו עניים בני ביתך, אך אל תרבה שיחה עם האשה שעינה צרה באורחים, שמא תבוא להניאך מהבאתם.

וכך מתפרש הפסוק (תהלים מט, יז) אֶל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל. כי אמרו חז"ל (בבא מציעא נט עמוד א) אין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (בראשית יב, טז) וּלְאֶבְרָם הִיטִיב בְּעֶבְרָה. ולכן אמר רבא לבני עירו, כבדו את נשיכם ועל ידי כך תתעשרו. ואם כן הרי שעל ידי כיבוד האשה זוכים לעושר.

אמנם גם על ידי מתן צדקה זוכים לעשירות כמבואר בדברי חז"ל בכמה מקומות, אך יש חילוק מהותי בין העשירות הזו לעשירות הזו. הנותן צדקה יזכה שזכויותיו יהלכו לפניו לעתיד לבוא, כמאמר הפסוק (ישעיה נח, ח) וְהָלַךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָךְ.

לא כן המכבד את אשתו, שעליו נאמר הפסוק אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד "ביתו", וביתו הכוונה לאשתו. כלומר אין לייחס חשיבות לעושרו של אותו אדם שזכה בו רק מפני שהרבה בכבוד אשתו, כי לא במוות יקח הכל לא ירד אחריו כבודו, שהרי העושר הזה לא יעמוד לו לעתיד לבוא.

ולכן אמר התנא ויהיו עניים בני ביתך, וכך תזכה למצוות צדקה שזכותה קיימת לעד. ואל תרבה שיחה עם האשה שתנסה להניא אותך ממתן צדקה היות שעינה צרה באורחים, כי רצונה שתכבדה

פניני ישועות

המשפט הקשה שהסתיים בזכייה פלאית מעל לכל הציפיות!

הותירה את כל המעורבים בדבר בהלם מוחלט. לא רק שהיא זכתה במשפט בצורה גורפת וחלקה בכל הסעיפים שעמדו על הפרק, אלא שבאורח פלא פסקו לטובתה גם זכויות והטבות שהיא כלל לא העלתה בדעתה לבקש! הניצחון היה מושלם ומקיף, פשוטו כמשמעו למעלה מדרך הטבע ומעבר לכל היגיון משפטי רגיל.

נרגשת עד דמעות ומלאת הכרת הטוב, היא מיהרה להתקשר למשרדי המכון. "הייתי חייבת לצלצל מיד ולהרים תרומה נוספת של שיתפה את נציגי המכון בקול רועד מהתרגשות. "כשרואים בחוש איך זכות הצדיק הופכת את מידת הדין לרחמים עצומים, ומעניקה לנו שפע פלאי אפילו בדברים שלא חלמנו לבקש, הלב פשוט עולה על גדותיו ורוצה להודות ולהוסיף עוד למען הפצת התורה" כשרואים בחוש איך זכות הצדיק הופכת את מידת הדין לרחמים עצומים, ומעניקה לנו שפע פלאי אפילו בדברים שלא חלמנו לבקש, הלב פשוט עולה על גדותיו ורוצה להודות ולהוסיף עוד למען הפצת התורה".

אשה יקרה, הנמנית על התורמים הקבועים והמסורים למען הדפסת ספרי רבנו המהרא"ל צינץ זי"ע, מצאה את עצמה בתקופה האחרונה בעין הסערה. היא נאלצה להתמודד עם משפט קשה, סבוך ומורכב, שהדיר שינה מעיניה והעמיד אותה בחוסר ודאות מוחלט. עוגמת הנפש, ההוצאות והחששות מהכרעת הדין היו כבדים מנשוא.

מתוך אמונה תמימה וידיעה ברורה כי "לב מלכים ושרים ביד השם", היא נשענה על זכותה העצומה כשותפה קבועה בהפצת תורת הצדיק. היא בטוחה בכך שההבטחה לעמוד כמליץ יושר בשמיים עבור התומכים, יש בה כדי להמתיק את כל הדינים, להפוך את הקערה על פיה, ולפעול ישועות גם בערכאות של מטה.

ואכן, חסדי השם לא תמו. כשהתקבלה ההכרעה המשפטית, היא

ניתן להזמין חינם את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

ארה"ב: 718-2592395

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו